

Algemene Rekenkamer
T.a.v. De heer A.P. Visser
Lange Voorhout 8
2500 EA Den Haag

Den Haag, 4 november 2014

Geachte heer Visser,

Inleiding

Naar aanleiding van het conceptrapport 'Verantwoording van de hulpelden 2013 voor Haïti' van september 2013, stuur ik u namens het SHO- bestuur en de Raad van Toezicht de reactie van de Samenwerkende Hulporganisaties (SHO).

Wederom heeft de Algemene Rekenkamer (ARK) grondig onderzoek gedaan om met name de verantwoording van de SHO betreffende de Haïti gelden te verbeteren. Een aantal nieuwe aanbevelingen die daaruit voortvloeien, zal de SHO ter harte nemen. Het bestuur en de Raad van Toezicht van de SHO zien in dat de meerjarige samenwerking reeds tot vele verbeteringen heeft geleid, waarvoor de SHO de ARK veel dank verschuldigd is. Daarnaast heeft de ARK het initiatief genomen om een inspiratiebijeenkomst over innovatieve manieren van monitoring en verantwoording bij humanitaire acties te organiseren, hetgeen door de SHO zeer gewaardeerd is.

De ARK heeft ervoor gekozen om zich in dit rapport te focussen op gestelde doelen en daadwerkelijk bereikte resultaten. Daarbij wil de ARK doelen en resultaten zo concreet en specifiek mogelijk in beeld brengen, zodat verschillen inzichtelijk worden, waarvoor per doelstelling specifieke verklaringen gewenst zijn. Deze methode is vooral een technische exercitie die naar ons oordeel te weinig rekening houdt met de onberekenbare en ingewikkelde werkelijkheid van noodhulp. Bij een uitzonderlijk grote ramp als deze, waarbij een zeer groot deel van infrastructuur kapot is, het reeds gebrekkig functionerende bestuurlijke apparaat ontwricht is en de chaos en noden groot zijn, is het moeilijk nauwkeurig afgebakende plannen te maken en te verwachten dat plannen conform het "logframe" worden uitgevoerd. Dat er over het algemeen meer bereikt is dan gepland, is deels een gevolg hiervan en deels toe te schrijven aan de grote betrokkenheid en inzet van de hulporganisaties. Daarbij hebben de SHO-deelnemers de ervaring dat geen enkele crisis hetzelfde is, wat plannen eveneens lastig maakt en wat maakt dat het belangrijk is om flexibel te kunnen zijn in het aanpassen van doelen als de situatie daarom vraagt. De SHO vindt deze complexiteit onvoldoende terug in de door de ARK gekozen systematiek.

De SHO zal er wel op aansturen bij de hulporganisaties om in de eindrapportage nog een extra slag te maken en resultaten nog concreter en eenduidiger te krijgen. Dit binnen de mogelijkheden die de organisaties nog hebben nu vele hulpprogramma's in Haïti zijn afgesloten en de capaciteit beperkt is met de vele acute brandhaarden wereldwijd die prioriteit hebben.

Aanbevelingen

Samen werven

In de conclusie over de voorlopige resultaten schrijft de ARK dat de donateur bij één loket geld geeft, maar resultaten leest van vijftien verschillende organisaties. Deze constatering is correct. In een eerdere brief van 26 september 2011 heeft de SHO uitgelegd dat de SHO een

samenwerkingsverband is, met als doel gezamenlijk zo efficiënt mogelijk fondsen werven voor grote humanitaire rampen. De SHO is ruim 25 jaar geleden ontstaan uit de gezamenlijke behoefte van zowel Nederlandse media als van de hulporganisaties om één gezicht en één kanaal te creëren voor het Nederlandse publiek. De efficiëntie van deze aanpak wordt bevestigd door de geringe kosten voor fondsenwerving, die onder de 1% zijn gebleven bij de Haïti-actie. Echter de verantwoordelijkheid voor de bestedingen ligt bij de SHO (gast-)deelnemers, allen gevestigde hulporganisaties die grote bekendheid genieten onder het Nederlandse publiek. De SHO voert zelf geen projecten uit. Ook werken alle organisaties via een internationaal netwerk met ieder een eigen werkwijze en beheerskader en rapporteren zij over de activiteiten die binnen en als onderdeel van deze samenwerkingsverbanden zijn uitgevoerd. Ook de SHO ziet dat deze werkwijze van de SHO zijn beperkingen heeft, maar is van mening dat dit niet opweegt tegen de efficiëntieslag van het fondsenwerven en daarmee de mogelijkheid om meer levens te redden. Transparantie over onze werkwijze ziet de SHO dan ook als belangrijk onderdeel van de communicatie. Ook in de nieuwe communicatiestrategie die momenteel in ontwikkeling is, wordt hier veel aandacht aan besteed.

Belemmerende factoren

In dezelfde conclusie benoemt de ARK dat geen enkele organisatie interne fouten of oorzaken benoemt voor tegenvallende resultaten, wellicht omdat de organisaties het nog niet aandurven om ze te rapporteren aan het publiek. De SHO erkent dat het niet heel waarschijnlijk is dat er geen enkele interne oorzaak is aan te voeren. In de eindrapportage zal hier meer aandacht aan worden besteed.

Onjuiste toerekeningen bij onderdak

Onder het cluster onderdak benoemt de ARK dat er een probleem is van onjuiste toerekeningen en geeft daarbij een voorbeeld over 3.200 huizen die als volledig in plaats van deels met SHO-geld waren gebouwd. In de vorige ARK-rapportage is deze fout reeds genoemd, waarop de SHO actie heeft ondernomen. In de daarop volgende SHO-rapportage is deze fout hersteld met uitleg erbij. We zouden het op prijs stellen als de ARK de actie die de SHO heeft ondernemen om de eerder gemaakte fouten te herstellen, in haar rapportage zou opnemen.

Kostenfiguur Haïti-actie 2010-2013

De SHO constateert dat de beschrijvingen bij de verschillende kosten soorten in figuur 2 tot verwarring kan leiden. Zo staat bij de apparaatskosten niet duidelijk vermeld dat dit kosten zijn die in Nederland en/of op het internationale hoofdkantoor / zusterorganisatie worden gemaakt. Door bij programma management kosten wederom te spreken over coördinatie en voorbereiding lijkt er weinig verschil met de apparaatskosten. Daarbij is het voorbeeld "salarissen" bij de programma-uitgaven verwarrend, omdat men zich kan afvragen van wie deze salarissen zijn. Programma-uitgaven zijn uitgaven die direct bij de beneficiarissen terecht komen, zoals medische hulp, voedselpakketten en bouwmaterialen voor huizen. Graag ziet de SHO een aanpassing van de beschrijvingen bij deze figuur.

Conclusie over programma-uitgaven

In de conclusie over de kosten en programma-uitgaven merkt de ARK op dat de SHO de categorie van programma-uitgaven niet expliciet zichtbaar maakt. De SHO is het niet eens met deze stelling. SHO geeft per cluster aan wat de uitgaven zijn. Nog specifiekere informatie tot op detailniveau als de kosten per hamer of doktersconsult is niet gebruikelijk en vooral niet haalbaar binnen het huidige AKV percentage. Het inzichtelijk maken van deze gegevens zal leiden tot veel extra werk en tot een hoger AKV percentage en tot stijging van programmamanagementkosten, dat ten koste gaat van het bedrag dat beschikbaar is voor de hulpverlening aan de getroffen. De SHO wil een zo groot mogelijk deel van de ontvangen middelen besteden aan directe hulpverlening. Wel is de SHO het eens met de ARK dat de uitleg over verschillende uitgaven soms beter kan. In de tweede tussenrapportage voor de Filipijnen actie is inmiddels een start gemaakt om programmamanagementkosten beter uit te leggen aan het donerende publiek.

Definitie voor programmamanagementkosten

De ARK blijft benadrukken dat een eenduidige definitie van programma management voor meer transparantie zal zorgen. Ook de SHO ziet dit als een vooruitgang, maar het nastreven van een

eenduidige definitie ligt vanwege het internationale karakter van de bij de SHO aangesloten leden buiten het bereik van de SHO. De SHO legt nogmaals het verzoek neer bij de ARK en het Ministerie van Buitenlandse zaken om gezamenlijk met de SHO op internationaal niveau binnen de eigen invloedssfeer te pleiten voor een vergelijkbare definitie.

Verantwoording SHO 2013 en accountantscontrole

In de beschrijving van de feitelijke situatie geeft de ARK aan dat er 7 deelnemers nog geen zekerheid bieden over het jaar 2012. Hier wordt geen verdere uitleg bij gegeven, waardoor de suggestie wordt gewekt dat de SHO deze zekerheid niet wil bieden. De redenen die de SHO heeft aangereikt in veelvuldige communicatie hierover met het Ministerie van Buitenlandse Zaken en de ARK wordt hierin niet genoemd. De SHO verzoekt de ARK om hier meer uitleg bij te geven.

Toezicht door het Ministerie van Buitenlandse Zaken

De ARK geeft in de algemene inleiding aan dat in 2013 geen voorschotten zijn afgerekend over voorgaande jaren. Vervolgens wordt aangegeven dat het Ministerie van Buitenlandse Zaken op 19 juni 2013 de vijfde SHO-rapportage en op 23 juli 2014 de accountantsrapporten 2012 van de (gast)deelnemers heeft goedgekeurd. Daarmee is aan alle eisen uit de beschikking voldaan. De SHO is van mening dat daarmee een hoger bedrag aan voorschotten is afgerekend en zou dit graag terug zien in de ARK rapportage.

Conclusie

Waar mogelijk zal de SHO in de eindrapportage de aanbevelingen overnemen. Vooral het transparanter rapporteren over interne belemmerende factoren en het geven van meer uitleg bij afwijkingen van voorafgestelde plannen zullen extra aandacht krijgen.

Wij danken de ARK voor de continue betrokkenheid en adviezen over de jaren heen.

Namens het bestuur

Namens de Raad van Toezicht

Farah Karimi
Actievoorzitter Haïti-actie

Tineke Lodders-Elfferich
Voorzitter Raad van Toezicht.